

PEDAGOGICKÁ
FAKULTA
UNIVERZITA KARLOVA

Peter L. Berger Thomas Luckmann

- Vypracovaly: Barbora Dočkalová
Anna Pospíšilová
Johana Prokopová
- Předmět: Základy sociologie I
- Studium: 2. roč., Psychologie (B PSRSP),
bakalářské, prezenční, PedF

Peter L. Berger, Thomas Luckmann

- 1899-1959: New School for Social Research, New York – žáci Alfreda Schütze
- 1966: Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge – přeložena do mnoha jazyků, velký vliv na další vývoj teoretického myšlení v sociologii

PEDAGOGICKÁ
FAKULTA
UNIVERZITA KARLOVA

Peter Ludwig Berger

(17.3. 1929 Vídeň – 27.6. 2017)

- Od roku 1946 USA

- Profesor sociologie a teologie na Bostonské univerzitě
- Hlavní témata práce: teoretické otázky obecné sociologie, sociologie náboženství, soudobá problematika sociálního a ekonomického vývoje,

Díla:

„Invitation to Sociology: A humanistic perspective
(Pozvání do sociologie)

„The Sacred Canopy“, „The Far Glory“(Vzdálená sláva)

Thomas Luckmann

(14.10.1927 Jesenica – 10.5.2016)

- Studium v USA, později působil na univerzitě v Kostnici (Německo)
- Hlavní témata práce: fenomenologická sociologie, teorie jednání, času a osobní identity, sociologie náboženství, mezilidská komunikace, konverzační analýza
- Zpracoval významnou část rukopisné pozůstalosti A.Schütze, později vydáno v knize: „Strukturen der Lebenswelt

Další dílo:

„The Invisibile Religion“ (Neviditelné náboženství)

Sociální konstrukce reality

*„Společnost je výtvorem člověka.
Společnost je objektivní realitou.
Člověk je výtvorem společnosti.“
(Berger, Luckmann, 1999, s. 64)*

- Soc. konstruktivismus: snaha objasnit, jak lidé dospívají k přesvědčení, že je něco reálné a jak tuto „realitu“ zároveň sami vytvářejí
- Realita: sociálně podmíněný fenomén, který je vytvářen konkrétními jedinci a společnostmi
- realit může být prakticky bezpočet: svou vlastní realitu má každý člověk, každá společnost, okruh určitých jedinců
- mezi realitami dochází každý den k interakcím

Proces vytváření realit

Realitu každodenního života sdílíme s ostatními a dochází v ní k neustálým interakcím

Naše jednání se opírá o určité osvojené vzorce - typizační schémata:

Hlavní procesy vytváření realit:

Externalizace

Objektivace

Internalizace

Externalizace

Lidé svou činností vytvářejí svět, který je obklopuje

Projevování člověka do okolního světa, vytváření své vlastní reality

„antropologická nutnost“

produkované vzorce/modely/normy se postupně v dalších fázích vytváření reality stávají sociálními normami

Objektivace

klíčová v procesu vytváření reality

Člověkem externalizované skutečnosti se stávají objektivně danými a na člověku nezávislými

Jazyk: nejdůležitější znakový systém lidské společnosti, významný prostředek objektivace

Díky jazyku dochází k předávání osobních/kolektivních zkušeností, umožňuje jejich jednotné pojmenování a jejich zpřístupnění všem, kteří danou realitu sdílejí

Habituace: proces ustálení opakovaných činností do podoby vzorců – vzniká tak obecná zásoba vědění

Typizace: vytváření typů: umožňují člověku poznávat nové věci tak, že se mu jeví jako známé, i přes relativně malý počet informací umožňuje poznávat okolní svět a orientovat se v něm

Internalizace

Celoživotní proces

zpětné přijímání podnětů ze svého okolí a objektivní reality do své reality

Primární a sekundární socializace

„Primární socializace je první socializací, kterou jedinec prochází v období dětství a skrze ní se stává členem společnosti. Sekundární socializace je jakýkoliv následný proces, který uvádí socializovaného jedince do nových oblastí objektivního světa společnosti, v níž žije.“ (Berger, Luckmann, 1999, s. 129)

Skrze **externalizaci**
se společnost stává
produktem
člověka.

Skrze **internalizaci**
se člověk stává
produktem
společnosti

Skrze **objektivaci**
se realita stává
realitou objektivní
skutečností.

Legitimizace sociálních realit

- Lidé si nahrazují chybějící instinkty vytvářením institucí – řád, který si člověk v procesu socializace osvojuje
- Proces institucionalizace se završuje předáváním vytvořených institucí z jedné generace na druhou, má-li být tento proces úspěšný, musí být doprovázen legitimizací
- Legitimizace je důležitá pro přijetí institucí třetími osobami, nástrojem je jazyk, jeho prostřednictvím je budována struktura legitimizací
- Úkol legitimizace: učinit instituce věrohodnými
- Objektivní realitu je potřeba “střežit“

4 úrovně legitimizace

Tradiční slovní ponaučení vštěpované jedincům již od dětství
„Dělám to tak proto, protože se to tak dělá.“

Příslloví, morální ponaučení, moudré průpovídky
„Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá.“

Specializované legitimizační teorie šířené profesionály

Symbolické světy: soubory teoretických tradic: mytologie, teologie, filosofie, věda (slouží k udržení symbolických světů)

Využití v psychologické praxi

Příklad: Dítě ve školním prostředí, které má odlišné sociální a kulturní zkušenosti

Kazuistika: Lu, 8let, mateřský jazyk: Vietnamština, chlapec byl zařazen do běžné základní školy do první třídy kvůli jazykové bariéře, on ani rodiče nemají žádné znalosti českého jazyka, rodina se do České republiky přistěhovala před několika měsíci

Problém: zařazení chlapce do kolektivu, adaptace na změnu prostředí, osvojování si českého jazyka, kulturních a sociálních norem, navazování přátelství s českými dětmi, navázání kontaktu a komunikace mezi školou a rodiči, vytvoření bezpečného prostředí ve třídě,

Aplikace konceptu sociální reality

Zdůvodnění využití konceptu sociální reality:

Chlapec prošel procesem primární socializace ve své rodné zemi, osvojil si jazyk, základní normy, zvyky, strategie její sociální reality

Nyní je konfrontován s odlišnou realitou života v České republice

Řešení situace:

- Prvním krokem je, aby si chlapec co nejdříve osvojil český jazyk
- Práce s rodiči: najít účinný komunikační prostředek, zapojit ostatní rodiče
- Adaptace do třídního kolektivu:
 - Seznámit děti s jinými kulturami: především přiblížit zvyky, jazyk, normy vietnamské kultury
 - Nechat chlapce zapojit se do projektu
 - Vytvořit třídní klima, ve kterém se chlapec bude cítit bezpečně, spolužáci jsou vedení k pomáhání mu
 - Navazující aktivity mimo školu: zajistit styk s českými dětmi mimo rámec školy: kroužky
 - Doučování a systematická práce s dítětem

Cíle:

- Postupně provést Lu sekundární socializací v Českém prostředí
- Osvojení si českého jazyka
- Lu jako hodnotný člen společnosti
- Internalizace norem a vytvoření si kladného vztahu k českému prostředí
- Socializace celé rodiny

Použitá literatura:

- GIDDENS, Anthony a Philip W SUTTON. *Sociologie*. Vydání první, aktualizované a rozšířené. Praha: Argo, 2013. ISBN 978-80-257-0807-1.
- BERGER, Peter L a Thomas LUCKMANN. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999, 214 s. ISBN 80-85959-46-1.
- ŠUBRT, Jiří a Jan BALON. *Soudobá sociologická teorie*. Praha: Grada Publishing, 2010. Sociologie. ISBN 978-80-247-2457-7.